

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง การรับรู้ของนักสหวิชาชีพในการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ของนักสหวิชาชีพต่อการพิทักษ์คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะกรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ (gender-based violence) ที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงและเด็กหญิงในครอบครัว และศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการทางกฎหมายเพื่อพิทักษ์คุ้มครองผู้หญิงและเด็กหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงในครอบครัว และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานด้านการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยใช้มาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางสังคมอื่น ๆ

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาโดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ศึกษาใช้การศึกษาค้นเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ควบคู่กับการวิจัยภาคสนาม และใช้การรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์บุคคลากร/เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ในนักสหวิชาชีพ 3 กลุ่ม ประกอบด้วย บุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรด้านสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและสตรี และบุคลากรด้านกระบวนการยุติธรรม โดยกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรกเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่สองเป็นประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละวิชาชีพเกี่ยวกับการคุ้มครองและพิทักษ์คุ้มครองสิทธิสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ใน 3 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ Gender-based violence ประกอบด้วย 4 กลุ่มคดี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศ การบังคับค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ ปัญหาและอุปสรรคที่แต่ละวิชาชีพพบในการปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองผู้หญิงและเด็กหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และส่วนที่สามเป็นประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ตามกฎหมายฉบับนี้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การรวบรวมข้อมูล

ได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นจากประชากรในการศึกษา และนำผลการศึกษามาวិเคราะห์ด้วยการอภิปรายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษารับรู้ของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละวิชาชีพเกี่ยวกับการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พบว่า ในภาพรวมการรับรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในกรณีศึกษาหรือคดีที่เกี่ยวข้องกับ Gender-based violence ในคดี 4 ประเภท พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละวิชาชีพมีทัศนคติในการมองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดกับผู้หญิงและเด็กแตกต่างกัน ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเพราะเห็นว่าเด็กอยู่ในสภาพที่ด้อยกว่าและไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้และถ้าปล่อยไว้เนิ่นช้า จะเกิดผลเสียแก่เด็ก ส่วนกรณีที่เกิดความรุนแรงต่อผู้หญิงที่นักสหวิชาชีพจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านจากทั้งสองฝ่าย

ผลการศึกษาจำแนกตามประเภทคดี พบว่า คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ได้แก่ ช่มชู้นกระทำชำเราและกระทำอนาจารต่อผู้หญิง และเด็กหญิงในครอบครัว พบว่า นักสหวิชาชีพในทุกกลุ่มให้ความสำคัญต่อความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะในการนำมาวิเคราะห์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะในกรณีการทำร้ายทางเพศที่พ่อเป็นผู้กระทำต่อลูกเป็นเรื่องที่ต้องคุ้มครองเหยื่อตามกฎหมาย ส่วนกรณีการทำร้ายทางเพศระหว่างสามี-ภรรยา นั้นยังเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และยังพบข้อจำกัดในการคุ้มครองเหยื่อของผู้ปฏิบัติงาน ต่อกฎหมายใหม่ในเรื่องขอบเขตของความผิดฐานช่มชู้นกระทำชำเรา และความผิดต่อการช่มชู้นที่ต้องปรับเปลี่ยนในการมองเรื่องเพศวิถี ในขณะที่พบว่าพนักงานสอบสวนหญิงมองถึงความแตกต่างทางเพศภาวะที่ทำให้ผู้หญิงเสียเปรียบตามกฎหมาย รวมทั้ง กรณีการช่มชู้นภรรยา ที่ยังเห็นว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในความสัมพันธ์ครอบครัว และจำเป็นต้องมีมุมมองมิติหญิงชาย เพื่อมองเห็นปรากฏการณ์ที่เป็นข้ออ่อนด้อยของผู้หญิงเพื่อการคุ้มครองตามกฎหมายนี้

ผลการศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย ที่เป็นการทำร้ายร่างกายต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในครอบครัว นักสหวิชาชีพทั้งในกลุ่มนักการแพทย์ นักสวัสดิการสังคม และนักกฎหมาย การรับรู้ต่อกรณีที่เกิดกับผู้หญิงในกรณีความรุนแรงทางร่างกายระหว่างสามี-ภรรยา ควรพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบเป็นการเฉพาะกรณี โดยนักสหวิชาชีพมีการรับรู้อย่างแตกต่างกัน นักสวัสดิการสังคมและนักการแพทย์ให้ความสำคัญกับการมองการทำร้ายร่างกายระหว่างสามี-ภรรยา และการทำร้ายในความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูกสาว โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวในแง่มุมมองเชิงอำนาจในกรณีดังกล่าว ทั้งในมิติทางด้านจิตใจ อารมณ์

ความรู้สึกของผู้หญิง และมิติทางเศรษฐกิจและสังคม บทบาททางเพศและเพศภาวะตามที่สังคม ชัดเจนเป็นอุดมการณ์ การครอบงำ ผ่านสื่อ รวมทั้ง ข้ออ่อนด้อยทางสตรีระ อย่างไรก็ตาม พบว่า กรณีกการทำร้ายร่างกายระหว่างสามี-ภรรยา ผู้ปฏิบัติงานในทุกวิชาชีพแม้ว่าจะมองถึงข้ออ่อนด้อย ของหญิงในแง่ของความละเอียดอ่อนในเรื่องเพศภาวะ แต่ก็ยังเป็นเรื่องซับซ้อน และนักสหวิชาชีพ สาขานักกฎหมายยังเห็นว่าความขัดแย้งในครอบครัวบางเรื่องที่ไม่รุนแรงควรมีช่องทางครอบครัว จัดการปัญหาได้เอง และยังพบมายาคติที่เป็นภาพเหมารวมที่มีผลทางลบต่อการคุ้มครองผู้หญิงที่ ยังคงมีผู้เห็นว่าคดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวผิวเมีย ทะเลาะกันไม่ร้ายแรงเพราะมัก กลับคืนดีกันภายหลัง ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคอันสำคัญต่อการใช้กฎหมายฉบับนี้

ผลการศึกษาในกรณีความผิดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ ที่เป็นกระทำต่อ คนรับใช้ หรือผู้มาอาศัยในบ้านโดยบุคคลในครอบครัว พบว่า มีการรับรู้ที่แตกต่างกันระหว่าง สหวิชาชีพสาขานักกฎหมาย กับนักการแพทย์และนักสวัสดิการสังคม โดยนักสหวิชาชีพในกลุ่ม นักกฎหมายส่วนหนึ่งเห็นว่า ควรพิจารณาถึงการคุ้มครองการล่วงละเมิดทางเพศที่กระทำต่อ คนรับใช้หรือผู้มาอาศัยในบ้าน ที่เป็นผู้หญิงและเด็กหญิงที่เข้ามาพึ่งพิงในครอบครัวในเชิงของ วัฒนธรรมไทย และส่วนหนึ่งเห็นว่าควรพิจารณาถึงความสัมพันธ์หรือความผูกพันในครอบครัว โดยพิจารณาพฤติการณ์เป็นรายละเอียดเฉพาะกรณีไป ส่วนนักสหวิชาชีพในสาขาการแพทย์และ นักสวัสดิการสังคม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพึ่งพิงและมีอิทธิพลต่อกันในครอบครัวที่มีเรื่องของอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องแล้วโดยเฉพาะ อำนาจในมิติของวัฒนธรรมไทยในเรื่อง “บุญคุณ” ก็จะทำให้ผู้หญิงและเด็กหญิง ทั้งที่เป็นคนรับใช้ หรือผู้มาอาศัยในบ้านที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศตกอยู่ในสภาวะยากลำบากในพื้นที่ครอบครัวที่ยาก จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ จึงควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้

ผลการศึกษารับรู้ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการบังคับค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ ที่เป็นการนำผู้หญิงและเด็กหญิงในครอบครัวไปบังคับค้าประเวณีหรือนำเข้าเป็น เหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยการกระทำของบุคคลในครอบครัว พบว่า นักสหวิชาชีพสาขานักกฎหมาย นักสวัสดิการสังคมและนักการแพทย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กฎหมายฉบับนี้ หากคุ้มครองไปถึงกรณีที่เป็นความรุนแรงในครอบครัวที่มีลักษณะแอบแฝง ซ่อนเร้น เช่น กรณีที่พ่อแม่นำลูกไปค้าประเวณี ขอทาน หรือ นำไปใช้เป็นเครื่องมือใน การกระทำ ใด ๆ ที่มิชอบด้วยกฎหมาย ด้วยการใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในแบบที่นุ่มนวลด้วยการชักจูง หรือการครอบงำด้วยอุดมการณ์เรื่องความรัก ความกตัญญู ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้อำนาจบังคับ เปลี่ยนแปลงไป และเป็นความยากลำบากบนความเป็นผู้หญิง จึงควรถือว่าเป็นการกระทำโดย

มิชอบด้วยกฎหมายที่เป็นการกระทำความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว ที่อยู่ในความคุ้มครองของกฎหมายนี้

ผลการศึกษา ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของนักสหวิชาชีพตามกฎหมาย พบว่า นักสหวิชาชีพสาขานักกฎหมาย ประสบอุปสรรคในด้านข้อกฎหมายและแนวปฏิบัติเรื่องการรับเรื่องราวร้องทุกข์ตาม มาตรา 6 การใกล้เคียงตาม มาตรา 15 ปัญหาเจตคติของผู้ปฏิบัติงานที่ยังขาดความละเอียดอ่อนทางเพศ ผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อถูกกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีกด้วยการซักถามโดยไม่คำนึงถึงสภาพจิตใจของผู้หญิง การพิสูจน์ในเรื่องความไม่สมัครใจหรือความยินยอมของผู้หญิง การค้นหาพยานหลักฐานและระยะเวลายาวนานในการดำเนินการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดที่ให้ดำเนินการโดยเร็วภายใน 48 ชั่วโมง ตามกฎหมายฉบับนี้ ส่วนนักสวัสดิการสังคม พบอุปสรรคในเรื่องความคิดในการมองเหยื่อของผู้ร่วมปฏิบัติงาน เช่น การตั้งคำถามที่เสมือนเป็นการคิดไว้ล่วงหน้าว่าผู้หญิงเป็นสาเหตุของการกระทำความรุนแรงเอง หรือเป็นผู้มีเหตุที่ชักจูงให้ถูกกระทำ และมักมองว่าเรื่องผัว ๆ เมีย ๆ หรือมองว่าเรื่องผู้ชายเจ้าชู้เป็นเรื่องธรรมดา ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงที่เป็นเหยื่อ และยังขาดองค์ความรู้ และความเข้าใจที่ชัดเจนในบทบาทตามกฎหมาย องค์ความรู้เฉพาะด้านในการทำงาน และความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ สำหรับวิชาชีพสาขานักการแพทย์ พบว่า ขาดองค์ความรู้เฉพาะทางในเชิงลึกสำหรับการทำงานตามกฎหมาย และยังไม่มีความชัดเจนในกระบวนการทำงานด้านการบำบัดฟื้นฟูตามกฎหมายนี้ รวมทั้งประสบปัญหาด้านอัตรากำลังในวิชาชีพสาขานักการแพทย์

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามกฎหมาย และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว พบว่า นักสหวิชาชีพสาขานักกฎหมาย นักการแพทย์ และนักสวัสดิการสังคม มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานของสหวิชาชีพตามกฎหมาย ได้แก่ การทำงานในด้านการกฎหมาย ควรพัฒนารูปแบบการประสานงานของสหวิชาชีพควรมีการออกกฎ ระเบียบ ที่ชัดเจน และมีศูนย์ประสานงานเป็นการเฉพาะในทุกหน่วยงาน สำหรับงานด้านสวัสดิการสังคม ควรมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างแต่ละวิชาชีพ มีหน่วยงานเฉพาะและวางแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างชัดเจน ส่วนงานด้านการแพทย์ ควรพัฒนาทีมสหวิชาชีพสำหรับงานบำบัดฟื้นฟูในเชิงลึก และมีศูนย์ฟื้นฟูผู้ถูกกระทำและผู้กระทำผิดตามกฎหมายฉบับนี้

2. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานตามกฎหมาย ได้แก่ ในระดับนโยบาย พัฒนาโครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระดับกระทรวง/

กรม พัฒนาระบบงานช่วยเหลือเหยื่อและระบบงานป้องกันและเฝ้าระวัง พัฒนากลไกการทำงานในระดับจังหวัดและท้องถิ่น มีการประเมินการดำเนินงานตามกฎหมาย และปรับปรุงกฎหมายและการดำเนินงาน ส่วนในระดับปฏิบัตินั้น การให้ความช่วยเหลือตามกฎหมาย ควรเชื่อมโยงงานด้านการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี และครอบครัว จากหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนงานด้านสวัสดิการสังคม ควรเน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้หญิง (Empowerment) และการสร้างทักษะชีวิตให้ประชาชน สำหรับงานด้านการประสานเครือข่าย ควรเน้นการสร้างเครือข่ายงานป้องกันและเฝ้าระวัง และการกำกับติดตามดูแลผู้ถูกระงับเพื่อให้ตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน ส่วนงานด้านการแพทย์ ควรพัฒนาการให้บริการเฉพาะด้าน พัฒนาบุคลากร และติดตามประเมินผลหลังการบำบัดฟื้นฟู

3. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ (1) การพัฒนาระบบการป้องกันและเฝ้าระวัง 3 ระยะ ทั้งการช่วยเหลือในกรณีเร่งด่วนในระยะแรก ระยะกลางเป็นการป้องกันโดยการให้ความรู้ ระยะยาว เป็นการป้องกันด้วยการสร้างระบบการพัฒนาคน (2) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากระบวนการทำงานสหวิชาชีพ ควรมีการศึกษาและจัดทำต้นแบบเป็นตัวอย่างที่ดีในประเทศในการขับเคลื่อนงาน (3) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนามาตรฐานการทำงานของนักสหวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่าควรมีการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อการนำมุมมองมิติหญิงชาย (gender perspective) โดยเฉพาอย่างยิ่งในเรื่องการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดอ่อนในเรื่องเพศภาวะ (gender sensitivity) ของสหวิชาชีพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามกฎหมายของสหวิชาชีพตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการทำงานสหวิชาชีพเพื่อคุ้มครองผู้หญิงและเด็กหญิงของผู้เสียหาย สำหรับนักวิชาชีพทุกสาขาโดยจัดทำหลักสูตรเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก สตรี และครอบครัว เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะสหวิชาชีพเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน และมีความละเอียดอ่อน และมีจุดเด่นโดยพื้นฐานของนักสหวิชาชีพคือ มีทักษะในการรับฟังปัญหาและพยายามเข้าใจในตัวผู้รับบริการและยอมรับโดยไม่ตำหนิติเตียน รวมทั้งถูกขัดเกลาและฝึกฝนให้มีความคิดช่วยเหลือผู้อื่นที่ประสบปัญหาในสังคม ซึ่งผลจากทักษะความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ประกอบกับเป็นผู้คุ้มครองเหยื่อ โดยเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ได้รับ

เรื่องราวจากประชาชนที่มาขอรับบริการ ทั้งในงานด้านการแพทย์และสวัสดิการสังคม รวมทั้งมีบทบาทเป็นนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายด้วย จึงมีความสำคัญและควรได้รับการพัฒนาทักษะ เพื่อสนับสนุนการทำงานของทิมสหวิชาชีพตามกฎหมายนี้ให้เข้มแข็งและสามารถให้ความคุ้มครองเหยื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดให้มีมาตรการพิเศษเพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากผู้เสียหายได้รับความบอบช้ำทางร่างกายและจิตใจในทางสังคม จึงควรจัดให้มีมาตรการหรือการดำเนินงานในช่องทางพิเศษสำหรับผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อในกรณีข้างต้น เช่น กระบวนการยุติธรรมพิเศษสำหรับผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการถูกทำร้ายทางเพศและทางร่างกายในครอบครัว รวมทั้ง การบริการทางการแพทย์หรือบริการสวัสดิการสังคมที่มีลักษณะพิเศษ เพื่อสนับสนุนให้ผู้หญิงและเด็กหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อ ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเต็มที่

3. เนื่องจากนักสหวิชาชีพสาขานักกฎหมายมีบทบาทสำคัญเป็นพิเศษ จึงควรต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้เข้าใจถึงการทำงานในกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่มีความละเอียดอ่อนต่อการรับฟังเสียงของผู้หญิงมากขึ้น และต้องมีความเข้าใจสภาวะความอ่อนด้อยของผู้หญิง ทั้งทางด้านสรีระร่างกายและคำนึงถึงความทุกข์ระทมของผู้หญิง และในการบังคับใช้กฎหมายจะต้องไม่เคร่งครัดในกระบวนการทางนิติศาสตร์ และไม่ใช้ความคิดดั้งเดิมของกระแสหลักมาบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนเข้าใจข้อจำกัดจากการใช้กฎหมาย ที่ส่งผลกระทบต่อคุ้มครองผู้หญิงและเด็กหญิงที่ถูกกระทำ เนื่องจากวิชาชีพนักกฎหมายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการร้องทุกข์ซึ่งตำรวจมีบทบาทสำคัญใกล้ชิดกับผู้หญิงและเด็กหญิงที่ตกเป็นเหยื่อในด้านแรก นอกจากนี้ นักสหวิชาชีพอื่น ๆ ก็จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกระบวนการทำงาน รวมทั้ง แนวคิดหรือปรัชญาของกฎหมายด้วย

4. การพัฒนาทักษะและมาตรการในการไกล่เกลี่ย ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะนักสหวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ในแทบทุกขั้นตอนของกฎหมายฉบับนี้ นับตั้งแต่ขั้นสอบสวน ขั้นพิจารณาคดี ไปจนถึงชั้นศาล ดังนั้น สหวิชาชีพควรได้รับการพัฒนาทั้งทักษะและองค์ความรู้เฉพาะด้านในเรื่องนี้ รวมทั้ง สอดแทรกความรู้ในเรื่องความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ย ทั้งนี้ เนื่องจากทั้งกระบวนการก่อนหรือในระหว่างขั้นตอนหย่าในชั้นศาล ทีมสหวิชาชีพอาจมีการพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาหนทางที่จะช่วยให้การหย่าร้างนั้นส่งผลกระทบต่อบุตรน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ทั้งในมิติทางกฎหมาย มิติทางสังคม และมิติทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต และขยายการดูแลไปถึง

คู่สมรสที่ย่ำร้างนั้น และควรมีการพิจารณาร่วมกันถึงมาตรการต่างๆที่จะเข้าไปช่วยเหลือบุคคลในครอบครัว และปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันและบุตรภายหลังการหย่าร้าง และการปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตในระยะต่อไป

5. การส่งเสริมบทบาทของเครือข่ายองค์กรเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี และครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการป้องกันและการเฝ้าระวังในชุมชน และบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

6. การส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับมิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงกับข้อจำกัดในการใช้กฎหมายที่ส่งผลต่อการคุ้มครองผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงในครอบครัว โดยสอดแทรกไว้ในหลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานฝึกอบรมนักสหวิชาชีพเพื่อการทำงานตามกฎหมายนี้ โดยหลักสูตรนี้ควรประกอบด้วยความเข้าใจเรื่องเพศ/เพศภาวะ บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย รวมทั้ง ภาพเหมารวมในความคิดของคนในสังคมที่ส่งผลให้เกิดการกำหนดความหมาย ความคิด การตีความปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือแนวทางปฏิบัติต่อผู้หญิง การขัดเกลาทงสังคม และการเรียนรู้ในสังคมจากบริบทแวดล้อม ที่เป็นผลให้เกิดความคิดในทางลบต่อผู้หญิง การครอบงำผ่านสื่อต่าง ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อ ความคิดทัศนคติ และการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานด้านการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็ก สตรี และครอบครัว

สำนักหอสมุด